

משנת רמ"ה

ממשנת רבינו מרן ראש הישיבה הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א

פרשת תצוה תשפ"ד

הוראת שעה

שאלה: בחור שצריך עוד דברים חוץ מלימוד התורה, כיצד יש להתייחס לזה.

תשובה: ידוע בשם החזון איש שלא לומר 'לא', אלא למצוא לו איזה תחליף, משהו צדדי כשר, כגון שיעורי נגינה, אם זה מעניין אותו. הרבה פעמים הוא אינו צריך אלא כשלש שעות בשבוע, כדי למלא את סיפוקו ולתת לו את מה שהוא צריך, כך שיוכל להתמסר ללימוד התורה כראוי.

שאלה: לגבי מנהג הישיבות כיום שלומדים כמה דפים בזמן שלם, אם זה ראוי או לא [ראש הישיבה שאל אם יש ישיבות שלומדות יותר, וענו שכמעט ואין, ואותם שלומדים יותר 'הספק' נחשבים פחות טובים ב'לומדות'...].

תשובה: אין זה 'אופנה חדשה', אלא בעיה ישנה. שמעתי ממנו"ר הגר"א קוטלר זצ"ל, בשם חמיו הגרא"ז מלצר זצ"ל, שאמר: 'פעם היו לומדים 300 דפים בשנה וידעו את זה. משנתמטעו הלבבות התחילו ללמוד רק 200 דפים בשנה, וידעו את זה. אחר כך עם המשך ירידת הדורות למדו רק 100 דפים, אבל ידעו אותם. ואילו כיום לומדים ששה דפים בשנה, ומתפארים בעצמם שלא יודעים אותם!'... וסיפר מרן שבישיבת מיר, וכן בימיו בלייקווד, הנהוג היה שלמדו בכל שבוע דף אחד בסדר א', ודף אחד בסדר ב', נמצא שבכל זמן למדו עשרים דפי גמרא בכל סדר, ובסך הכל ארבעים דף.

שאלה: 'בעל הבית' שרוצה לקבוע עצמו ללימוד, כמה זמן צריך לקבוע ללמוד בכל יום.

תשובה: בעה"ב צריך ללמוד שעתיים או שלוש בכל יום, ראוי יותר, אבל לפחות שעתיים או שלוש.

שאלה: במה יעסוק, האם ב'עיון' או ב'בקיאות'.

תשובה: בעצם צריך ללמוד בעיון, אבל זה תלוי ברמה שלו בלימוד. מי שבאמת חלש בלימוד ולא יודע ללמוד עדיף שילמד דף היומי. אבל לימוד באמת, לא סתם לעבור על החומר, אלא ילמד עם שוטנשטיין וכדו', עד שידע היטב. ומי שיודע ללמוד, שילמד גמרא רש"י ותוספות, ולהבין כמו שצריך, וגם יראה לעיין בנושאים היסודיים שדנו בהם האחרונים, כגון קושיא ידועה של רעק"א וכדו'.

שאלה: 'בעל הבית' שקובע שעתיים ללמוד בכל יום, מה סדר הלימוד היומי הראוי לו.

תשובה: שעה וחצי לימוד גמרא, ובעיון, לפי הרמה המתאימה לו, אחר כך עשרים דקות לימוד הלכה, ועשר דקות ספר מוסר. ובשבתות יש ללמוד חומש ורש"י, ואם אפשר, להוסיף גם רמב"ן.

(מתוך שו"ת שנתרן בלייקווד כ"ב שבט)

מדוע זכה אהרן לכנדי כהונה גדולה?

וסידור הכלים בן, ואילו לגבי הבגדים הוזכר כבר בעשייתם שנעשו 'כאשר צוה ה' את משה'.

ונראה לבאר בזה, על פי דברי החפץ חיים, על הפסוק 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, וירא אליכם כבוד ה' (ויקרא טו)'. ואיתא בתורת כהנים (ספרא שמיני, מכילתא דמילואים אות טו) 'אמר להם משה לישראל, אותו יצר הרע [של עוון עבודה זרה] העבירו מלבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, כשם שהוא יחידי בעולם כך תהיה עבודתכם מיוחדת לפניו'. וביאר החפץ חיים [בביאורו לתוי"כ שם] 'כי באמת כאשר נתבונן היטב נוכל לקיים בכל פעולה גשמיית רצון ה', לדוגמא, כשהולך לאכול, יכוין לקיים 'ונשמרתם לנפשותיכם'. כשעושה איזה מסחר להרויח, יכוין שיהיה לו במה לשלם שכר לימוד בניו, שהוא מצות עשה של פעולת שכיח, או לפרנס אשתו, שהוא גם כן מן התורה, 'שארה כסותה לא תגרע', או לשלם חובותיו, שהוא גם כן מצוה מן התורה, או לפרנס בניו הקטנים, שהם גם כן בכלל עניים. כללו של דבר, כאשר ירצה האדם באמת, יוכל למצוא בכל פעולה שהוא עושה מצוה דאורייתא ממש, ויכוין לשמו. ונוכל לומר שזהו כונת הכתוב זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, והיינו שכל הפעולות שעולה במחשבתו לעשות יתבונן אם הוא רצון ה', וכאשר ימצא שהוא רצון ה' יעשנה, ויחד הפעולה לשם ה'. ומבואר מדבריו, שהדרך להביא להשראת השכינה [וירא עליכם כבוד ה'], על ידי שמכוין בכל מעשיו לקיים בהם את ציווי ה' ורצונו.

ומעתה אפשר לומר ביישוב התמיהה ששאלנו, מדוע הוצרך הכתוב להדגיש בעשיית הבגדים שנעשו על פי רצון ה', שמאחר והבגדים נועדו לעבודת הקרבנות, ומטרת הקרבנות היא להביא להשראת השכינה בישראל, ממילא היה הכל צריך להיעשות מתוך מטרה לקיים את רצון ה', ולבטל את כל הרצונות האישיים שבו, ולכן דווקא בעשיית הבגדים הוצרך לכתוב שהכל נעשה 'כאשר ציוה ה' את משה'.

וכבר נתבאר, שהדרך להגיע לביטול הרצונות לה' הוא על ידי לימוד ויגיעה בתורה, כמבואר במדרש תנחומא (פר' נח, סי' ג), 'התורה שבעל פה אין לומד אותה אלא מי שאוהב את הקדוש ברוך הוא בכל ליבו ובכל נפשו ובכל מאוודו. ונמצא שעל ידי לימוד התורה בעמל ויגיעה [אפילו אם נעשה מתחילה שלא לשמה] מכניס בעצמו אהבה לקדוש ברוך הוא והתמסרות לעשות רצונו. וכמו כן יש בתורה כח הסגולי להכניס באדם יראת ה' והאבתו.

ומעתה מיושבת הקושיא שפתחנו בה, מדוע בזכות עמלו בתורה זכה אהרן לבגדי כהונה, דמכיון שנתבאר שלזכות לבגדי כהונה צריכים ביטול מוחלט לרצון ה', על כן אהרון הכהן על ידי עמלו בתורה זכה לבטל רצונותיו ולהתקרב לקב"ה, ולפיכך זכה לבגדי כהונה, שעל ידם הקריב קרבנות המביאים להשראת השכינה.

יכזנו ה' לעמול בתורה כראוי, ולבטל רצונותינו לרצון ה', ונזכה שהשכינה תשרה בתוכינו.

כתוב בפרשה (שמות כח ב, ד), 'ועשית בגדי קדש לאהרן אחיק לכבוד ולתפארת, וגו'. ואלה הבגדים אשר יעשו, חושן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט, ועשו בגדי קדש לאהרן אחיק ולבניו לכהנו לו'.

מציונו לכאורה סתירה בדברי חז"ל במדרש, באיזו זכות זכה אהרן הכהן לשמנות בגדים של כהן גדול. מחד גיסא, מבואר במדרש בפרשת תצוה שאהרן זכה לזה בזכות עמלו בתורה, כמו שכתוב במדרש (שמו"ר פר' ל"ח סי' ה): 'וכן אתה מוצא באהרן, מה כתיב, תורת אמת היתה בפיהו, מה אמר הקדוש ברוך הוא למשה, ועשית בגדי קדש לאהרן אחיק לכבוד ולתפארת. וכל אלו בזכות התורה שהיה יגע בה, הוי כבוד חכמים ינחלו'. ומאידך, איתא במדרש בפרשת שמות (פר' ג סי' יז): 'אמר רבי שמעון בר יוחאי, הלב ששמח בגדולת אחיו ישמח וילבש אורים ותומים, שנאמר וראך ושמח בלבו'. ומבואר שזכה לאורים ותומים מפני ששמח במעלתו של משה.

ונראה הביאור בזה, שאהרון זכה לשני דברים שונים. זכה לבגדי כהונה בזכות עמלו בתורה, וזכה לאורים ותומים בזכות 'וראך ושמח בלבו'.

והנה מה שזכה לאורים ותומים בזכות ששמח במינויו של משה ולא נתקנא בו, ביאורו פשוט לכאורה, שכן ענין אורים ותומים הוא 'רוח הקודש', שהרי על ידם היה אפשר לשאול מה' מה לעשות, ובשביל לצרף את האותיות ולהבין את התשובה היה נצרך הכהן הגדול לרוח הקודש. והדרך לזכות לרוח הקודש היא על ידי מידת הענוה, כמו שכתב רבינו בחיי (במדבר י"א כה) לגבי אלדד ומידד, שבזכות מדת הענוה שהיתה בהם זכו לרוח הקודש יותר משאר הקנים. והוסיף על כך, שמקרא מלא מלמדנו שבזכות הענוה אדם זוכה לרוח הקודש, שנאמר (ישעיה ס"א א) 'רוח ה' אלהים עלי, יען משח ה' אותי לבשר ענוים'. וכיון שמידת הקנאה יסודה בגאווה, נמצא שאהרן שלא התקנא במשה על שנתמנה לגאול את ישראל נתעלה במדרגת הענוה שלו, וזכה משום כך לרוח הקודש, ונעשה ראוי לאורים ותומים, ולהבין את תשובת הקב"ה.

אבל מה שמבואר שבזכות יגיעתו בתורה זכה לשמונה בגדים, צריך עיון לכאורה, מה הקשר בין עמל בתורה לבגדי כהונה.

והנה בפרשת פקודי כתוב על כל פרט ממעשה המשכן שעשאוהו 'כאשר צוה ה' את משה'. והטעם שהוצרך הכתוב להדגיש זאת בכל פעם, ביאר הבית הלוי (על התורה, שמות לא א), שהיה זה בכדי לתקן את חטא העגל, שעיקרו היה בכך שסברו לעשות מקום מיוחד להשראת השכינה על ידי שמות וייחודים, במקום משה רבינו, ועל זה נאמר בבנין המשכן שעשו את הכל לפי ציווי הבורא, ולא לפי מחשבותיהם.

אמנם עדיין צריך עיון, מדוע בעשיית הכלים והארון לא הוזכר 'כאשר צוה ה' את משה' [אלא רק בהקמת המשכן

פרק כ"ח [מא] וְשֵׁמֶת הַמִּצְנֶפֶת עַל רֵאשׁוֹ וְנָתַתְּ אֶת גֹּדֶר הַקֶּדֶשׁ עַל הַמִּצְנֶפֶת

בגמ' זכחים י"ט,א ילפינן מהאי קרא שהמצנפת צריכה להיות מונחת על ראשו ממש ולא יהיה דבר חוצץ בין המצנפת לראשו, ודין זה נאמר גם בשאר הבגדים שצריך שיהיו לבושים על בשרו ממש ולא יהיה דבר חוצץ בין הבגדים לבשרו, וילפינן לה התם מהא דכתיב בויקרא ו,ג ומכנסי בד ילבש על בשרו.

ונסתפקו שם בגמ' תפילין מהו שיחוצו, כינה מהו שתחוצ, בית השחי מהו שיחוצ, הכניס ידו לתוך חיקו מהו, נימא מהו שתחוצ. ובקרבן אורה ואור שמח (הלכות איסורי ביאה דה) הקשו מ"ש מהא דלגבי טבילה במקווה קיי"ל דמדאורייתא מיעוט אפי' מקפיד אינו חוצץ ולגבי בגדי כהונה מבואר בגמ' דמיעוט נמי חוצץ ולא חילקו בין מקפיד לאינו מקפיד.

וכעין זה יש להקשות על הגמ' לקמן דף כ"ד דאיתא התם מה כלי שרת לא יהא דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת, וביאר רש"י דכוונת הגמ' דבקבלת הדם בעינן שלא יהיה דבר חוצץ בין יד הכהן לכלי שרת, וילפינן לה מהא דכתיב ולקח הכהן שתהא לקיחה בעצמו של כהן, והתם נמי נראה בדברי הגמ' דאין חילוק בין מיעוט לרוב וכל דבר שמפסיק בין ידו לכלי חוצץ.

ונראה לבאר דחלוק הדין חציצה שנאמר בטבילה מהדין חציצה שנאמר לגבי בגדי כהונה והחזקת כלי שרת, דבטבילה הדין טבילה מתקיים ע"ז שהחפצא של כל גופו נמצא בתוך המים, וממילא גם הדין חציצה שנאמר הוא לגבי כללות הגוף והפסול בחציצה הוא בכך שע"ז נחשב שכללות הגוף לא נמצא במים, ולכן שייך לומר דמיעוט אינו חוצץ דכיון דרוב גופו במים נחשב בזה שכל גופו במים מדין רובו ככולו, וכן אפשר לומר דחציצה שאינו מקפיד עליה אינה חוצצת דע"י שאינו מקפיד היא בטלה לכללות הגוף ולא נחשב מחמת החציצה שהגוף אינו במים.

ומבואר בדברי התוס' הדין לקיחה בידו שנאמר בכלי שרת דומה לדין לקיחה בידו שבלולב, מיהו אע"פ דבעינן לקיחה בידו ממש ולכן צריך שלא יהיה דבר חוצץ בין ידו לכלי שרת או ללולב במין במינו אינו חוצץ.

וקשה דהא הדין חציצה בין ידו לכלי דומה לדין חציצה שנאמר לגבי בגדי כהונה, וכמו שכתב הגר"א (או"ח סימן תרנ"א, ז) דלשיטת התוס' דהא דבכרך סודר על ידו לא יצא הוא מדין חציצה, צריך מדינא בשעת נטילת הלולב להסיר הטבעות מידו דאע"פ שהוא מיעוט חוצץ, וכמבואר בגמ' בזבחים דאפילו נימא אחת חוצצת במקום בגדים.

וא"כ כיון דלגבי נטילת כלי שרת בידו ונטילת לולב בידו אמרינן דמין במינו אינו חוצץ, למה נסתפקו לגבי לבישת בגדים בהכניס ידו לתוך חיקו אם חוצץ או לא, ואמאי לא נימא בזה מין במינו אינו חוצץ כמו לגבי לקיחת כלי שרת בידו ונטילת לולב.

ונראה דאע"פ שלגבי מיעוט ואינו מקפיד הדין חציצה בלבישת בגדים דומה לדין חציצה בנטילת כלי שרת בידו, כיון שבשתיים הדין חציצה הוא לגבי כל חלק וחלק מגופו או ידו ולא על כללות הגוף, לגבי מין במינו חלוק הדין חציצה שנאמר בלבישת בגדים מהדין חציצה שנאמר בלקיחת כלי שרת בידו ונטילת לולב, דבלבישת בגדים שנאמר בהם ילבש על בשרו הדין הוא שצריך שיהיה נגיעה של הבגדים בבשרו, ולכן גם מין במינו חוצץ כיון דס"ס אין כאן נגיעה של הבגד בגופו, אבל הדין לקיחת כלי שרת בידו הוא שיהיה נחשב שהלקיחה בידו והחציצה מבטל החשיבות שהלקיחה נעשית בידו, ולכן אפשר לומר דמין במינו שאין לו חשיבות של דבר בפני עצמו אינו חוצץ. [ולפ"ז צ"ל דהספק אם ידו חוצץ בבגדי כהונה הוא האם אמרינן דהיינו רבתיא, וצ"ע].

משא"כ הדין לבישת בגדים אינו על כללות הגוף אלא על כל חלק וחלק מגופו שהוא מקום בגדים שיהיה מכוסה בבגד, ולכן גם הדין חציצה שנאמר בו הוא לגבי כל חלק וחלק שבגופו שיהיה מכוסה בבגד עצמו ולא יהיה דבר חוצץ בינו לבין הבגד, וכיון שדין הכיסוי אינו על כללות הגוף אלא על כל חלק וחלק ממנו לא שייך לומר דאם רוב גופו אינו חצוץ ומכוסה יהיה נחשב שכל גופו מכוסה מדין רובו ככולו ולכן גם חציצה במיעוט הוה חציצה. וכן הדין לקיחה בעצמו של כהן שנאמר בכלי שרת הוא בכל חלק וחלק מהיד שמתקיים בזה הלקיחה, ולכן גם בזה הדין חציצה בזה הוא לגבי כל חלק וחלק מהיד וממילא גם חציצה במיעוט הוה חציצה.

ומה"ט נמי לא שייך בזה גם הדין דמיעוט שאינו מקפיד אינו חוצץ, דהא דאינו מקפיד מועיל שיתבטל רק לכללות הגוף אבל אינו מתבטל לחלק הגוף שהוא דבוק עליו, וכיון דבלבישת בגדים והחזקת כלי שרת צריך שכל חלק וחלק מגופו או מידו לא יהיה חצוץ אפי' אם אינו מקפיד הוא חוצץ.

והנה התוס' בדף כ"ד הקשו דאם יש דין שצריך להחזיק המזרק בידו ממש ודבר המפסיק בין ידו לכלי שרת חשיב חציצה, א"כ צריך לומר דלקיחה ע"י דבר אחר לא שמה לקיחה, ובגמ' סוכה דף ל"ז קאמר רבא דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה, ותירצו דאם הדבר החוצץ כרוך על ידו הוה חציצה, והא דאמר רבא התם דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה איירי בכה"ג שכורך הסודר על הלולב ונטלו, וכתבו דכן מוכח מהסוגיא התם דנחלקו רבה ורבה האם העלים של הלולב חוצצים בין ידו ללולב ומבואר דלכו"ע צריך שלא יהיה חציצה בין ידו ללולב אלא דלרבא מין במינו אינו חוצץ, וא"כ זה סותר להא דאמר התם בתחילת הסוגיא דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה, וע"כ דלקיחה ע"י דבר אחר היינו שכורך הסודר על הלולב, אבל סתם חציצה בין ידו ללולב לכו"ע הוה חציצה.

משנת הישיבה

הדרך להשגת מתיקות בתורה ולהצלחה בלימוד - חלק ג. נאמר בפני כלל בני הישיבות בברוקלין כ"א שבט

יראת שמים מביאה לישמחת התורה

זו הנקודה השלישית, יראת שמים. יראת שמים מביאה את האדם להכרה בחשיבות התורה, וחשיבות התורה מביאה אותו לשמחת התורה, ושמחת התורה מביאה לפתיחת עיני השכל, ויכול על ידי כך להבין סוגיא שלא הבין מקודם, כמו שהביא רבינו יונה שם מן המקרא 'נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה', שכאשר אדם שמח בתורה הוא זוכה להשיגה, וכל זה משיג רק על ידי יראת שמים וחשיבות התורה.

נמצא ששלושת היסודות הנצרכים לזכות לתורה הם: א. מיעוט תענוגים. ב. מידות טובות. ג. יראת שמים. ובדורנו שהקב"ה הביא עלינו יצר חדש של 'טכנולוגיה', בחור חייב ללחוץ לצמצם את עצמו בכל יכולתו שלא להשתמש בטכנולוגיה, מאחר והיא הורסת לו את היראת שמים, ובלי יראת שמים לא תהיה לו שמחת התורה.

לפעמים בחורים שואלים, מדוע אין להם 'געשמאק' בלימוד התורה. התשובה היא, מפני שאינם מקיימים את שלושת היסודות הנ"ל. תעשו את שלושת הדברים הללו ויהיה לכם 'געשמאק',

אוסף עוד דבר אחד משמו של רבי ישראל סלנטר, וזה לשונו (אור ישראל אות י"ז): 'כי אדם לעמל יולד, ללחום מלחמת מצוה, והחובה עליו להתייגע בעבודת ה', לא רק לשמור מה שטבעו מניחו מעצמו, ומה שהוא קצת כבידות להוניה, כי בזה האופן אין האדם עובד ה', רק הטבע עושה שלה, ויכול להיקרא חלילה פורק עול, כאשר לא יתן שום יגיעה לעבודת ה', רק לשמור מה שאין עליו עול. וזאת הוא היסוד מעבודת האדם לבוראו יתברך שמו, לשמור ולעשות גם מה שאין לבו חפץ. אם אדם מתחיל לעסוק בתורה ובמצוות אף במה שאין לבו חפץ, לבסוף יבוא לידי כך שלבו יחפוץ בכך.

הקב"ה יתן לכולם סייעתא דשמיא, שיזכו ליראת שמים, מדות טובות, למעט בתענוגים, לשמוח עם התורה, ושיפתחו עיני השכל לדעת את כל התורה כולה, ולהביא לכבוד ולקידוש שם שמים.

הנקודה השלישית הנצרכת כדי לזכות לתורה, היא יראת שמים. נאמר במשלי (א) 'יראת ה' ראשית דעת, חכמה ומוסר אוילים בו'. וכותב על כך רבינו יונה שם 'תחילת כל דעת [קודם חכמת התורה] תלמוד לנפשך יראת השם יתברך, כי החכמה ומוסר אוילים בו, שאין להם יראת השם, ואינם יקרים בעיניהם [אין התורה חשובה אצלם]. ולא תצליח בלימוד החכמה אם איננה יקרה בעיניך, ולא תתקיים בידך. ונאמר נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה'.

רבינו יונה מלמד אותנו שחשיבות התורה נובעת רק מיראת שמים, והם קשורים זה בזה. אדם שיש לו יראת שמים ממילא תורת השם חשובה ויקרה אצלו, ומי שהתורה חשובה אצלו יודע ומכיר שהתכלית בעולם הזה היא קיום המצוות, שעל ידי כן זוכים להיות כלולים ודבוקים בו יתברך שמו, בעולם הזה ובעולם האמת. ומבין כל המצוות לימוד התורה זו הדרך הכי קרובה להביא את האדם להיות קרוב ודבוק להקב"ה, ולהגיע לתכלית החיים.

פעמים רבות אנשים שואלים, מדוע צריך דוקא ללמוד תורה, הרי אפשר לקיים מצוות אחרות. התשובה היא, שהתכלית שלנו בעולם היא להיות דבוקים בקדוש ברוך הוא, זו השלימות שלנו, והמצוה שמביאה אותנו לדרגה הגבוהה ביותר של דביקות בו יתברך, הרבה מעל כל המצוות, היא התורה. ולכן התורה חשובה כל כך, וצריך ללמוד בה יומם ולילה, כי היא המביאה אותנו אל תכלית חיינו.

כשאדם יודע כמה התורה חשובה הוא מתאמץ ללמוד בכל מצב, גם כאשר אין 'געשמאק' וחשק, כגון בסוגיא קשה ועמוקה, שאין בה סברות וחשבונות, הכל 'יבש', אבל כשיודע שלומד את תורת השם, שאין ערוך לה בתבל, יש לו מכך שמחה וסיפוק. זכרוננו שמו"ר רבי אהרן קוטלר זצ"ל היה מתעמק בסוגיות שהמפרשים ובני הישיבות לא עסקו בהם, סוגיות 'יבשות' בחשבונות, ורבי אהרן היה עוסק בהם בחשבונות על גבי חשבונות, וראו בכך את אהבת התורה העצומה שהיתה בקרבו.